

Վիժեցումը վտանգաւոր է

Վիժեցումը, այսինքն «տղայ ձգելու» կամ «անցնելու» գործողութիւնը մեծ համեմատութիւններ ստացած է ոչ միայն Ֆրանսացի կիներու, այլ և հայուհիներու մէջ, կ'ըսեն հայ արուեստակիցներն:

Հարցը այժմէական է ու կենսական և անոր մասին սխալ լմբոնումները բաղմամբիւ: Պիտի ջանանք զայն «Բուժամբ»-ի ընթերցողներուն պարզել միայն բժշկական և բնախօսական տեսակէտէն, առանց նկատի առնելու անոր հոգեբանական, բարոյական կամ ընկերային կողմերը:

**

Արուեստական վիժում կ'ընեն յաճախ անվարժ կիներ, երբեմն ալ մանկարարձուհիներ կամ բժիշկներ, անմաքուր ձեռքերով և գործիքներով: Սովորաբար հետեանքը կըլլայ այն որ արգանդը և ընդհանրապէս ծննդական գործարանները կը բորբոքին. ծանր պարագաներու մէջ վիժումի ենթարկուող կիներ կը մեռնի. իսկ եթէ աղատի, մինչև կեանքին վերջ արգանդի, ձուարաններու քրոնիկ ցաւեր կամ բորբոքումներ կ'ունենայ որոնք անկար կը դարձնեն զայն, կ'անդրադառնան իր ընդհանուր առողջութեան վրայ և վերջ ի վերջոյ կ'առաջնորդեն վիրաբոյժին մօտ գործողութեան համար: Կան ալ որ վիժումէն վերջ ոչինչ չեն զգար, բարդութիւն չեն ունենար. իսկ ուրիշներ ալ որոնք բոլորովին կը բուժուին ծանրապէս հիւանդանալէ յետոյ:

Սակայն, պիտի ըսէք, եթէ բորբոքումն է միակ թշնամին, չե՞նք կրնար ատոր առաջը անել: Այդ բանը խորհելով է որ Խ. Ռուսիոյ մէջ քուէարկուած է օրէնք մը, որով կիները արտօնուած են վիժումի ենթարկուիլ միայն հիւանդանոցներու մէջ, այնպէս որ վիժումը կատարուի ամենանպաստաւոր պայմաններուն մէջ և բորբոքումի պարագաները նուազին: Եւ այժմ ասկէ անկէ առաջարկներ կ'ըլլան հետեւելու ուստական օրինակին քանի որ անկարելի է կ'ըսեն, զաղտնի և հետեւաբար վտանգաւոր վիժումին առջևը առնել:

Ենթադրելով հանդերձ թէ կարելի է դիտական վիժումով կանխել բորբոքման մեծ վտանգը, պէտք է յակայն ուսումնասիրել թէ արդեօք անմիջական կամ հեռաւոր ուրիշ վտանգներ չե՞ն սպառնար կնոջ:

Վիժումի այս դժուար հարցը ամբողջովին պարզելու համար, պէտք է ուրիշ հարցի մը պատասխանել. — Կնոջ մը համար աւելի՞ օգտակար է գաւաի ունեցալ քէ ոչ:

Այս հարցումին առանց վարանումի պէտք է պատասխանել,

մասնաւոր պարագաները մէկդի դնելով, թէ կնոջ համար աւելի օգտակար է գաւակ ունենալ քան չունենալ: Բացատրենք.

Պիտի ըսէք թէ «կը ճանչնամ այսինչ կամ այնինչ տիկինը որ դաւակ չունի և սակայն հիանալիօրէն առողջ է»: Կ'ընդունիմ: Եւ կամ պիտի ըսէք. — «Գէշ յղութիւն մը, դէշ ծննդաբերութիւն մը կամ յաճախակի ծննդաբերութիւններ տիկին Ք.ի առողջութիւնը հիմնովին խանգարեցին»: Այդ ալ կ'ընդունիմ և այդ տեսակ բազմաթիւ օրինակներ գիտեմ:

Եւ սակայն ճշմարտութիւն է որ մարմնի ֆիզիքական և բարոյական հաստատարկչութեան, ներքին դործարաններու հասունացման, և նոյնիսկ սեռային կատարեալ կեանքի մը համար, մայրութիւնը կարևոր է: Որպէսզի ան հակառակ արդիւնք չտայ, պէտք է որ յղութիւնները անբնականօրէն յաճախակի ըլլան, անհրաժեշտ են կարգ մը զգուշութիւններ յղութեան շրջանին և նիւթական անձկութեան պարագային: Պէտք է վայելել ընկերային և բժշկական օժանդակութիւն ծննդաբերութեան և դիեցումի շրջանին:

Ուրեմն իբրև սկզբունք կ'ընդունինք թէ յղութիւնը օգտակար է կանացի կազմին և թէ անկէ խուսափել, կը նշանակէ ֆիզիքական կատարելագործումէ մը զրկուիլ:

Այս ըսելէ ետք, վերադառնանք սկիզբը դրած մեր հարցումին. թէ գիտական պայմաններու մէջ իսկ կատարուած, վիժումը անվնաս է:

ՈՁ:

Նախ որ, եթէ բորբոքումի վտանգը նուազ է, միշտ գոյութիւն ունի: Բնական ծննդաբերութեան ատեն իսկ բժիշկներս չենք համարձակիր մեր մատը, ձեռքը կամ գործիք մը մտցնել արգանդին մէջ, առանց ապանեխական մանրակրկիտ զգուշութիւններու, որովհետև արգանդի բորբոքումի վախը միշտ կայ որքան որ զգուշութիւն ընենք: Պարագան նոյնն է և վտանգը աւելի շատ արուեստական ծննդաբերութեան, այսինքն վիժումի ատեն:

Երկրորդ պատճառ որ վիժումը վտանգաւոր է: Բնական ծննդաբերութեան ատեն «ընկերը» այլևս հասունացած է, կէս մը մեռած ու թեթևօրէն փակած արգանդին. 1 — 2 կծկում կը բաւէ որ ան ինքնաբերաբար դուրս գայ նորածինէն վերջ: Մինչդեռ յղութեան առաջին ամիսներուն ուժով փակած է արգանդին, և քիչ անգամ ինքնաբերաբար դուրս կուգայ: Եթէ սպասենք՝ սաստիկ արիւմտախտութիւն մը կրնայ կնոջ կեանքը վտանգել: Հետեաբար պէտք է հանել, քերել արգանդին ներսը, քիւրթաթ (curetage) ընել:

Այս գործողութիւնն ալ իր վտանգները ունի: Նախ բորբոքումի հաւանականութիւնը կը շատցնէ: Երկրորդ՝ յաճախ պէտք ըլլալով

գորաւոր քերել արգանդին ներքին մաշկը, հուզաթաղանթը (muqueuse) կը վնասուի և յետագային դանազան անհանգստութիւններ և ցաւեր կը պատճառէ:

Երրորդ վտանգ մը ևս կայ: Բնական ծննդաբերութեան մէջ արգանդը իր պաշտօնը լրացուցած ըլլալով ինքնաբերաբար և կանոնաւոր կերպով հետզհետէ կը կծկուի (involution) և իր առջի չափերը և վիճակը կը գտնէ: Մինչդեռ եթէ անժամանակ դադարեցնենք յղութիւնը (վիժում), արգանդը յաճախ նոյն ուղած վիճակին մէջ կը մնայ և յետագային հազար ու մէկ տկարութիւններու ինչպէս նաև ամուլութեան պատճառ կ'ըլլայ: Երբեմն ալ արգանդը չափէն աւելի կը կծկուի և սեռային գործարանները ամբողջութեամբ կը կծկուին ու կը չորնան (atrophie) բոլորովին: Բարեկամս Բրոֆ. Մէրտիւքոֆ (Մօսկուայէն) շատ լաւ պարզած է այս կէտը:

Տարակոյս չկայ թէ բոլոր վիժումները իրարու չեն նմանիր և թէ ձեզմէ իւրաքանչիւրը կրնայ ցոյց տալ կիներ որոնք առանց ուէ նեղութեան կամ վնասակար հետեւանքի մէկ կամ բազմաթիւ վիժումներ ունեցած և զաւակներ անցուցած են: Եւ սակայն եթէ մեզի պէս առիթը ունենայիք վիժումի ենթարկուած հազարաւոր կիներ տեսնելու և քանի մը տարի հետեւելու անոնց առողջութեան, պիտի համոզուէիք որ բնութիւնը հակառակ է վիժեցումին, նոյնիսկ եթէ ան բժիշկի ձեռքով և շատ նպաստաւոր պայմաններու մէջ կատարուի. ալ աւելի՛ երբ կը կատարուի ուէ մէկու մը աղտոտ ձեռքերով կամ գործիքներով:

Կիներ, մէկդի դնելով ամէն բարոյական, հոգեբանական, ազգասիրական և այլ զգացում, միայն ձեր ներկայ և ապագայ առողջութեան ու երջանկութեան համար, պիտի չէ որ արհեստական վիժում փորձէք: Եթէ ոչ անմիջապէս, յաճախ յետոյ պիտի զղջաք:

Docteur Henri VIGNES

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ՓԱՐԻՋԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒ